

PRILOGA

PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Trst, 8. febr. 1951

Št. 1 - Leto III.

RESOLUCIJA

USTANOVNEGA KONGRESA ZVEZE ERS

Delegati razrednih sindikatov Tržaškega ozemlja so se zbrali v soboto 20. in nedeljo 21. januarja 1951 na ustanovnem kongresu Zveze Razrednih enotnih sindikatov Tržaškega ozemlja;

Poslušali so, poročila in izjave posameznih delegatov in predstavnikov sindikatov med razpravo, upoštevali so elemente, koristne za ocenitev sindikalnega položaja, ki so se pokazali med kongresom ter med izjavami in predlogi predstavnikov delavcev jugoslovanskega in angloameriškega področja Tržaškega ozemlja; proučili so stvarno sindikalni položaj v Trstu in morebitni razvoj krize.

Na podlagi sindikalnih dejstev so podrobno proučili splošni in podrobni gospodarski položaj tržaških delavcev ter izvajali sklepe iz važne izkušnje sindikalnega akcijskega odbora, ugotovili so ideološke temelje politično sindikalne linije tržaške Delavske zbornice ter bistvo te linije in njeno logično sindikalno dejavnost, ki nasprotuje načelom razrednega sindikalizma in torej tudi temeljnim koristim delavcev, proučili in ocenili so na podlagi vrste odločilnih elementov ideološko podlago sindikalne politike sedanjih Enotnih sindikatov v Trstu, sektaško, protidemokratsko naravo, ki označuje bistvo teh lažnih sindikatov, njihovo razbijaško sindikalno dejavnost in težke posledice, ki so za delavce nastale zaradi takšnega delovanja Enotnih sindikatov.

Izjavljajo, da je težki gospodarski in socialni položaj tržaških delavcev in njegovo stalno slabšanje ne-posedna posledica krize razrednega sindikata, razkroja enotne sindikalne fronte in neogibne sindikalne nemoči, ki je temu sledila.

Ugotovili so skupne osnovne koristi med delavci obeh področij Tržaškega ozemlja, krizo mednarodnega sindikalnega gibanja, poudarili elemente, ki povzročajo to krizo, katere tipičen primer je razkroj Italijanske splošne zveze dela.

Ugotovili so, da je krizo sindikalnega gibanja v številnih državah povzročila pogubna sindikalna politika, ki jo je uvedel in vsilil Kominform v mednarodnem sindikalnem gibanju, razvoj te krize v razrednem sindikalnem gibanju ter škodljive in vedno hujše posledice, ki za delavce iz tega izhajajo. Ugotovili so dalje, da je sindikalna politika, ki jo je Kominform uvedel in jo uvaja s pomočjo Svetovne sindikalne zveze v delavsko sindikalno gibanje, ustvarila in ustvarja ugodnejše pogoje za postopni razkroj razrednega sindikalnega gibanja in nudi izgovore in pretveze za razkrojevalno delo predstavnikov imperializma.

Ugotovljajo, da je potrebno in nujno, da delavski razred Tržaškega ozemlja okrepi dejavnost za obnovev razrednega sindikata, ter da si ustvari organizem za koordinacijo ali za enotno vodstvo na Tržaškem ozemlju že obnovljenih razrednih sindikatov.

V ta namen razglasa kongres delegatov razrednih sindikatov Tržaškega ozemlja ustanovitev.

ZVEZE RAZREDNIH ENOTNIH SINDIKATOV TRŽASKEGA OZEMLJA.

in vabi vse tržaške delavce, da ne glede na svojo politično pripadnost, narodnost ali poklic, imajo za svojo glavno dolžnost sodelovati v borbi razrednih sindikatov, pristopiti v obnovljene sindikate, sodelovati pri delu za očiščenje sindikalnega gibanja, da se doseže sindikalna enotnost delavcev v obnovljenih razrednih sindikatih, podpirati borbo novoustanovljene Zveze razrednih sindikatov, ki je in bo morala vedno bolj biti sindikalni borbeni organizem vseh delavcev, orodje za dosledno sindikalno dejavnost, ki naj odgovarja interesom delavskega razreda, ki naj bo zgled in voditeljica delavcev na edini poti, po kateri je treba iti, zato da se preмага sedanja kriza delavskega gibanja, kar je glavni pogoj, da se bodo delavci lahko rešili sedanjih težkih gospodarskih in socialnih razmer, da bodo zopet zavoj val izgubljene ugodne položaje in da bodo sli naprej po poti popolne osamosvojitve.

B. PETRONIO:

POROČILO SINDIKALNEGA AKCIJSKEGA ODBORA

na ustanovnem kongresu Zveze Enotnih razrednih sindikatov za Tržaško ozemlje

Tovariši delegati,

Danes smo se zbrali tu v Trstu, da utrdimo uspehe dolge in trde borbe, ki smo jo vodili zato, da ponovno vrnemo vsemu delavstvu Tržaškega ozemlja zaupanje v lastno moč, da obnovimo neogibno potrebno orožje sindikalne borbe, da ustanovimo aktivno sindikalno organizacijo, ki bo uveljavila rezultate delovanja Akcijskega sindikalnega odbora za obnovev razrednih sindikatov. Danes smo se zbrali, da ustanovimo Zvezo Enotnih razrednih sindikatov za Tržaško ozemlje.

Naša naloga je, da preučimo izvršeno delo ter ocenimo in poudarimo, kar je bilo pozitivnega, trajnega in važnega v tem delu, torej to, kar smo napravili v korist delavskega razreda. Tovariši delegati, danes bomo pregledali in pretehtali to, kar smo uresničili od našega programa sindikalnega delovanja za obnovev razrednih sindikatov.

Danes so se tu zbrali delegati raznih delavskih strok iz velikih in malih podjetij, pristaniščnikov, pomorščakov, delegati obeh con Tržaškega ozemlja. Naglasiti moramo, da je ta dogodek mnogo važnejši, kot bi se nam morda zdelo. Je nekak za ključek prvega obdobja obnove razrednih sindikatov, hkrati pa je tudi začetek nadaljnjega delovanja za okrepitev in razširitev sindikalnega gibanja. Danes bo delavstvo Tržaškega ozemlja lahko ocenilo delo Akcijskega sindikalnega odbora; se pravi, kar je odbor doslej izvršil in kar še dela, da bi vnesel v delavsko gibanje koristno razjasnitev, da bi privedel sindikalno gibanje zopet na pravo pot.

Spoznali bomo, koliko zlih posledic je Akcijski sindikalni odbor odstranil s svojim delovanjem, preden je mogel postaviti temelje za obnovo razrednih sindikatov.

Tovariši, danes boste na tem obnovitvenem kongresu v diskusiji preučili in stvarno ocenili dejstva in z vašo sodbo izrekli, ali je bilo delovanje Akcijskega sindikalnega odbora v skladu s posebnimi, splošnimi, sedanjimi in zgodovinskimi interesi delavstva.

Delavci STO lahko takoj spoznajo krajevni pomen in važnost tega kongresa iz lastnih neposrednih izkušenj. Širši in mednarodni pomen kongresa pa moramo obširneje osvetliti. Da lahko to storimo, moramo poudariti, kaj pomenijo danes sindikalne organizacije sindikalne borbe, sindikalna vprašanja v današnji kapitalistični družbi, v samem družbenem življenju narodov.

Oglejmo si najprej sledeče dejstvo: v vseh deželah kapitalističnega sveta, v vseh deželah, kjer delavce dejansko izkoriščajo pod krinko navidezne svobode in večkrat tudi brez te krinke morajo ti delavci reševati velika in zelo težka vprašanja, ki se neposredno tičejo njihovega obstoja ter njihovega gospodarskega in socialnega življenja. To stanje je najbolj značilno v tem, da preživlja mednarodno sindikalno gibanje že več let krizo in da zato stalno peša. V Ameriki, Franciji, Italiji in v Trstu so znaki ideološke in organizacijske krize sindikalnega gibanja skoraj enaki. V krizi je namreč sindikalno razredno delavsko gibanje, sindikat delavskega razreda. Na tem važnem

razrednem bojišču se je razmerje sil spremenilo na škodo delavcev. To je vzrok, da so delavci danes zaradi svoje šibkosti prisiljeni živeti v revščini z nizko življenjsko ravno, da so izgubili važne pridobitve na političnem in socialnem področju, da jim grozi trajna nevarnost, izgubiti še ostale sindikalne in politične svoboščine.

Sedanji težki ekonomski in socialni položaj milijonov in milijonov delavcev je v glavnem posledica te krize. Opažamo jo lahko zlasti ob vrsti novih sindikatov, ki so nastali in se razvijajo v mnogih evropskih in številnih ameriških državah. Zaradi tega so razredni značaj delavskih sindikatov, njihova lastna linija in delovanje, pri površnem opazovanju nejasni, potvorjeni in večkrat tudi dvomljivi. Ob toliki raznovrstnosti sindikalnih barv postajajo delavci nekako negotovi, dvomljivi in nezaupljivi. Ne bomo naštevali tu, tovariši delegati, vseh različnih sindikatov, ki so nastali v zadnjih treh letih v Italiji, Franciji, Belgiji, na Nizozemskem in v Ameriki. Delavci, ki se vedno zanimajo za usodo mednarodnega sindikalnega gibanja, poznajo že v podrobnostih oblike te krize, katere primer vidijo v samem Trstu. Ni potrebno poudarjati, da vsi ti «sindikati» zatrjujejo, da predstavljajo delavske koristi; v resnici pa branijo tudi, ali celo samo koristi izkoriščevalcev.

Vzroki nastanka obstoječih sindikatov

Zakaj in kako so nastali vsi ti sindikati? Kaj predstavljajo in dokazujejo s svojim obstojem? Poglejmo. Po nesrečnem zgodovinskem posledku nacifašističnega režima, še pred njegovim dokončnim porazom, je mednarodno sindikalno gibanje s svetovno sindikalno konferenco februarja 1945 v Londonu dokazalo svojo silo in enotnost.

Svetovna konferenca v Londonu je dokazala delavstvu vsega sveta porajajočo se zoro osvoboditve, kazala je pozitivne uspehe delavskega razreda, plod ogromnih žrtev, ki jih je dalo delavstvo po svetu, da bi razbilo suženjstvo, zatiranje in izkoriščanje. Mi-

lijoni delavcev, ki so jih predstavljali na konferenci delegati iz 40 mednarodnih sindikalnih središč, so utrdili in razširili temelje mednarodne sindikalne moči.

V Londonu so borci osvobodilne borbe dosegli spoštovanje demokratičnih načel, pravice do samostojnosti malih in velikih narodov, proletarske morale, dosegli so spoštovanje priborjenih pravic, enakopravnosti vseh delavcev, ne glede na njihovo plemensko ali narodno pripadnost. Na tej sindikalni konferenci so postavili temelje, s pomočjo katerih bi delavci po vsem svetu svobodni, močni in spoštovani, lahko reševali težke posledice žalostne vojne zapuščine in tako ustvarili pogoje za mirno in svobodno življenje brez trajnega strahu pred brezposelnostjo in siromaštvom, pred narodnim zatiranjem, to je pogoje za človeka vredno življenja.

Kaj pa se je zgodilo po 1945?

Tovariši, upravičeno trdijo, da je izkušnja preizkusni kamen teoriji in programov, da le ta kaže, ne da bi se zmotila, ali so dejanja ljudi, ki vodijo države in organizacije, stranke itd., koristna ali ne. Oglejmo si z izkušnjo, kakšen je na primer položaj delavcev v Italiji ter tržaških delavcev, in zakaj je ta položaj tak in ne drugačen. Takoj nam postane jasno, da so ekonomski pogoji delavcev, kot nujna posledica, tesno povezani z ustreznim sindikalnim položajem, močjo in linijo razrednih sindikatov. Moč, sposobnost, sindikalna linija ter ekonomski in socialni pogoji delavcev so nujno tesno povezani med seboj. Gospodarski in življenjski pogoji delavcev so zato v neposredni zvezi z njihovo sindikalno močjo, z učinkovitostjo sindikata, v zvezi z razmerjem sil tistih, ki nudijo svoje delo, in tistih, ki to delo izkoriščajo.

Kriza sindikalnega razrednega gibanja v Italiji, to je ideološka in organizacijska kriza CGIL, njegova vedno večja šibkost je razvidna iz sledečih uradnih podatkov: srednja dnevna mezza velike večine italijanskih delavcev znaša 1.100 lir; 2 milijona popolnoma brezposelnih delavcev, trije milijoni delno brezposelnih, 3 milijoni ljudi vpisanih v seznam revežev, 1 milijon in pol upokojenecv s siromašno pokojnino; več milijonov starcev in invalidov brez vsake pokojnine; na vsakih 100 ljudi sposobnih za delo, 17 popolnoma brezposelnih in 20 delno. Medtem pa znaša življenjski minimum za srednjo družino mesečno okoli 60 tisoč lir.

Položaj tržaških delavcev

Položaj tržaških delavcev je razviden najprej iz mesečnih srednjih plač od 22-24 do 26.000 lir. Te predstavljajo v Italiji in v Trstu za veliko večino delavcev, zaposlenih v industriji, zaslužek, ki ne zadovolji niti polovice tega, kar je potrebno delavski družini, da se lahko preživlja.

Draginja narašča, gospodarsko breme množice upokojenecv in brezposelnih obremenjuje skupni zaslužek zaposlenih delavcev; na tisoče tujcev je zaposlenih na škodo tržaških delavcev. Industrijske obrate sistematično zapirajo in odpuščajo delavce; stanarine naraščajo; kdor hoče najti stanovanje, mora plačati ogromne vsote; prejemki socialnega zavarovanja so nezadostni; denar je vedno manj vreden, delodajalci se ne zne- nijo za delavske pravice, potrjene v delovnih pogodbah; to je še vedno nepopolna slika socialnega in gospodarskega položaja delavcev v angloameriški coni Tržaškega ozemlja. Kakšne so socialne in gospodarske posledice tega stanja za delavske družine in za vse prebivalstvo cone, si kaj lahko predstavljamo.

Vidimo tudi, da tiči glavni vzrok teh žalostnih pogojev tržaških, italijanskih, francoskih in drugih delavcev prav v tem, da se je zrušil močni delavski narodni in mednarodni sindikalni organizem ter se zaradi oportunistične, birokratske in protidemokratske politike, podrejene koristim v nasprotju s koristmi množic včlanjenega delavstva spremenil v birokratsko agenturo, ki deluje ne glede na dejansko stanje, objektivne pogoje posameznih dežel in delavske potrebe ter tako izdaja načela proglašena na svetovni sindikalni konferenci. V to konferenco je bil uprt pogled delavcev vsega sveta, kj so verovali v boljšo demokratsko bodočnost, v civilizirano življenje in mir. Tako je ta agentura izdala vse temeljne pogoje, ki so neogibno potrebni, če hoče biti sindikat rest last delavskega razreda, če hoče koristiti delavskemu razredu, ne pa služiti državnim in birokratskim interesom ter gospodarskim organizacijam (trustom), katerih interesi so nasprotni interesom delavcev.

Tovariši delegati obeh con Tržaškega ozemlja. Najbolj zavredni delavci tega ozemlja so se lotili dela za obnovitev sindikalne sile pred delavci drugih dežel, in to iz vzrokov, ki smo jih že tolikokrat navedli. Iz že omenjenih dejanj, iz stanja, ki smo ga navedli izvirajo vzroki naše borbe, borbe Akcijskega sindikalnega odbora,

Naša borba

Preglejmo sedaj na kratko najbolj važne oblike te borbe, kako se je razvijala in njene rezultate. Po nasilnem vmesavanju kominformistične politike v mednarodno in narodno sindikalno delavsko gibanje, je močna skupina zavednih in pogumnih delavcev cone A ter množice delavcev iz cone B, že julija 1948 zavzela svoje stališče in začela akcijo, da prepreči popolno uničenje razrednega sindikalnega gibanja na našem ozemlju. Tako so se ustanovile v podjetjih cone A prve akcijske sindikalne skupine, ki so se potem spremenile v akcijske odbore v podjetjih, pod vodstvom centralnega Akcijskega odbora za cono A, ki je razširil nato svoje delovanje na ozemlje obeh con. Predelgo bi bilo, če bi hoteli navajati tu vse to pogumno, odlično in dosledno delovanje. Omenili bomo raje samo na kratko najvažnejša dejanja, kot na primer našo intervencijo na sindikalnem kongresu, ki so ga razbijači sklicali 4. decembra 1948, prvo sindikalno konferenco, na kateri je bil ustanovljen Akcijski odbor za angloameriško cono STO, akcijo SAO do naslednjega kongresa E.S. 12.2.1950, akcijo ob priliki «februarske stavke» istega leta in sindikalno delovanje v konkretnih predlogih za enoten nastop in korist delavstva na podlagi izboljšanja plač, pokojnin in podpor brezposelnim ter nato vse delovanje do današnjega kongresa...

4. decembra so kominformistični razbijači prikrito zadali odločilni udarec slavni Zvezi Enotnih sindikatov, naslednici slavne «Delavske enotnosti». Ob tej priliki smo razglašili delavcem pravi pomen tega kongresa, katerega pomen smo označili po strogi analizi s članki v našem tisku ter z resolucijo, ki smo jo naslovili samemu kongresu. V tej resoluciji smo ostro obsodili kongres. Obsodili smo tedaj razbijaško delovanje vidieljevcv takole: «Kaj nameravajo organizatorji tega kongresa? Pot, po kateri hodijo že več kot šest mesecev, jasno kaže, kakšne ukaze so jim dali. Z zahrbtnimi dejanji proti najdoslednejšim voditeljem so zahtevali od kongresa, da potrdi novo linijo. S previdnimi frazami bodo skušali pokopati slavne Enotne sindikate». Nadalje smo še opozarjali: «Tovariši delegati, ali je mogoče, da vi, preizkušeni in zavedni delavci, vedno prvi v borbi, prisostvujete, ne da bi se uprli, takemu početju? Kaj bodo storili v bodoče tržaški delavci, razoroženi, brez organizacije, kj bi se lahko postavila po robu reakcionarim gospodarjem, kateri bi se radi maščevali za svoj prejšnji poraz? Življenjski pogoji tisočev in tisočev delavskih družin se trajno slabšajo; sedanost in bodočnost delovnega ljudstva je v nevarnosti, če ne bomo budni mi tovariši, če ne bomo posegli vmes mla».

iz tega dogodka, ki je pokazal likvidatorske namene kominformističnih voditeljev smo črpali mnogo argumentov za poživitev naše borbe. Popolnoma smo se zavedali, da imamo proti sebi skupino izdajalcev delavskega gibanja, ki vodi politiko v nasprotju z delavskimi koristmi. Tako je izginil vsak dvom o upravičenosti naše borbe. Od decembra 1948 do novembra 1949, ko je bila prva sindikalna konferenca, smo si stalno prizadevali za razčiščenje pojmov med delavskimi množicami. Pozitivne rezultate tega delovanja potrjuje konstruktivni izid sindikalne konference z dne 13. novembra 1949. Na tej konferenci, več kot 16 mesecev po resoluciji, smo konkretno ugotovili, da Zveza enotnih sindikatov sistematično izgublja razredni in sindikalni značaj, po zaslugi njenega uzurpatorskega vodstva, vse na liniji s tem, kar se je dogajalo na mednarodnem torišču.

Na prvi sindikalni konferenci, smo lahko dokazali negativne posledice kominformističnega delovanja na tržaškem sindikalnem področju s tako natančnostjo, da so oni, ki so zakrivali ohranitev sindikalnega gibanja v Trstu, ostali osupli in zmedeni. Tu je nekaj podatkov iz te konference: Tovarna strojev pri Sv. Andreju: le 40 odst. vseh delavcev včlanjenih v ES, plačujejo članarino; majhno število delavcev te tovarne je pripravljeno sprejeti odgovorna mesta in sindikalne naloge, odbor se je spremenil v pravcato senco že nekdanj močnega tovarniškega odbora, pri ILVI popolna pasivnost, zbežnost in malodušje. Od celotnega tako aktivnega odbora je ostal tu le eden sam poverjenik; znesek 40.000 lir mesečnih sindikalnih prispevkov je padel na borih 10 tisoč lir; nobenega zborovanja, nobenega vpliva članov odbora na množice, gospodarski položaj delavcev ILVE zelo težak; tovarna strojev Kozman; edino delovanje Enotnih sindikatov in Delavske zbornice obstaja v tem, da delodajalec odtegne članarino delavcem in le polovica delavcev je pod vplivom ES; grafičarji; 50 odstotkov se ne zmeni za organizacijo in nima zaupanja v sindikalno vodstvo; kategorija je ostala brez vsake orientacije s tajnikom, ki ni niti grafičar in ki je ohranil samo vlogo psa, čuvaja nad nekomin-

formističnimi delavci, da jih lahko zmerja s trockisti itd.; pri novinarski kategoriji: popolna ohromitev važnega Enotnega sindikata po objavi resolucije Informbiroja; pomorščaki in pristaniški delavci: vse delovanje te močne in važne sindikalne zveze je omejeno le na formalne izjave solidarnosti in na malenkostno število ur stavljanja v 16 mesecih, čeprav imajo pomorščaki in pristaniški delavci še mnogo neresenih vprašanj; pekovski delavci: od 3. vpisanih konec 1945 v Delavsko zbornico, jih je postalo kar 100, in v ES, ki so imeli maja 1948 vpisanih 400 do 500 pekov, je ostalo le 200 pasivnih, ACEGAT: ta delavska množica, v tem važnem sektorju javnih služnosti je v popolni sindikalni ohromelosti; v trgovini: sedanje vodstvo Enotnih sindikatov popolnoma zanemara desetisoče delavcev, zaposlenih v trgovini; nobenega znaka ni o kaki sindikalni dejavnosti med temi delavci, izginili so odbori in poverjeniki kateregoreje za trgovino, likvidirane so organizacije, med prosvetnimi delavci: zaradi posebnih pogojev sole v Trstu, predstavlja zveza Enotnih sindikatov solnikov pravo avantgardo sindikalne borbe. In prav to borbena avantgardo so "izključili" iz zveze kominformistični poglavarji in tako bi moralo ostati po načrtih teh ljudi 120 učiteljev izven sindikalne organizacije; kmetje in poljedelci; dejanska likvidacija nabrežinskega, dolinskega, miliškega in drugih odborov, likvidirana je bila federacija ES malih kmetov in od 4000 članov sindikata do 1948, ni ostalo skoraj nobene sledi. Ob zaključku prve sindikalne konference je bila izglasovana resolucija, ki je med drugim poverila izvoljenemu odboru nalogo, naj stori vse, da se obnovi sindikalna sila tržaških delavcev tako, da se bodo lahko uspešno borili proti kapitalističnemu pritisku in izboljšali ekonomske in socialne pogoje ter ohranili svoje demokratične svoboščine

Samovoljno vodstvo Zveze enotnih sindikatov je dalo 12. februarja 1950 z lažnim sindikalnim kongresom, ki je predstavljal pravo izzivalno dejanje proti delavcem Jugoslavije, drugi usodni udarec borbeni dediščini Enotnih sindikatov, to je likvidiralo je «sramotno preteklost». Tudi takrat je akcijski sindikalni odbor zavzel odločno stališče ter razkrinkal pred tržaškimi in italijanskimi delavci ter predstavniki «Svetovne sindikalne zveze» in predstavniki sindikatov iz drugih dežel: ki so bili na kongresu, razbijaški ter kontrarevolucionarni značaj kongresa. Zaskrbljeni predvsem nad koristmi delavcev in nad negotovost, jo sindikalnega položaja, so predlagali tovariši iz tajništva SAO, ki se je bil izredno sestel, naj bi akcijski sindikalni odbor začel konkretno akcijo za sklicanje resničnega kongresa za obnovo ter razrednih sindikatov.

Tako je izdal Akcijski odbor 40 dni pred kongresom na delavce proglas, iz katerega navajam tu le zaključne odstavke: «Skliče naj se sindikalni kongres, katerega se udeležijo izvoljeni delegati vseh delavcev obeh con Tržaškega ozemlja, ki imajo izkaznice Enotnih sindikatov za leto 1948-49. Izvoli naj se vodstvo Zveze ES za Tržaško ozemlje. To vodstvo naj izda novo sindikalno izkaznico. Kongres za naše ozemlje naj se pripravi in naj poteka ob iskreni želji vseh, da se reši kriza sindikatov cone A in da se delavcem povrne zaupanje v lastne sile. V ta namen je potrebno, da se kongres pripravi in vrši po načelih proletarske demokracije. Delavci Tržaškega ozemlja, zahtevajte, da se bo čimprej vršil ta kongres na temelju teh načel. Delavci cone B zahtevajte pravico do aktivne udeležbe pri obnovitvenem kongresu ES, zahtevajte, da se obnovi sindikalna enotnost obeh con Tržaškega ozemlja».

Predstavnikom Svetovne sindikalne zveze je naslovil Akcijski sindikalni odbor odprto pismo, v katerem je prikazal z vrsto točnih podatkov, ki niso bili nikdar ovrženi, vso veliko praznoto lažnivega sindikalnega kongresa in glavno dejstvo, da ni predstavljal kongres še zdaleč delavcev Tržaškega ozemlja, temveč, da je bil izključno politični aktiv kominformistične frakcije, sklican, da bi na njem lahko napadli in blatili dosledno, mednarodno in razredno akcijo sindikatov FLRJ.

Februarska stavka l. 1950

Akcijski sindikalni odbor je tudi takrat obtožil demagoški in nacionalistični značaj «februarske stavke» ter njeno povsem protidemokratično, protislovansko in izzivalno obliko proti delavcem cone «B» in njihovi ljudski oblasti. Ta stavka je še živa v spominu tržaškega delavstva tako, da ni potrebno da bi tu danes ponovno naštevati delavcem Tržaškega ozemlja celo vrsto protidemokratičnih in šovinističnih pojavov tega lažnega sindikalnega delovanja, zlasti ker so ravno industrijski delavci, ki so pri tem najbolj zainteresirani, najbolj okusili posledice tega

dogodka na lastni koži. Za svojo dolgotrajno borbo in žrtve, so delavci dobili le revnih 48 lir, kar je bila pač zelo grenka izkušnja.

Tako tržaški delavci še danes občutijo posledice one «velike zmage» Enotnih sindikatov in Delavske zbornice.

Delavci so ob svojem času obsodili Delavsko zbornico in Enotne sindikate, kakor so zaslužili. To se vedno dogaja, kadar hoče kdo delavce varati in izdajati s politično-šovinističnimi spekulacijami.

Tovariši, delegati, v času od prve sindikalne konference do današnjega obnovitvenega kongresa, moramo k delovanju Akcijskega sindikalnega odbora dodati še važno akcijo za pritegnitev novih pristašev v borbo, ki jo je vodil odbor. Več tisoč delavcev anglo-ameriške cone STO-ja in skoraj vsi delavci Istrskega okrožja, so pristopili k gibanju za sindikalno obnovo. V coni A je na tisoče zavednih delavcev, najbolj predanih delavskemu gibanju, ki so se zavedali potrebe po obnovitvi sindikalne borbe, najprej pristalo na program ASO, nato pa prestopilo v obnovljene razredne sindikate posameznih kategorij, kot so na primer kategorija prosvetnih delavcev, novinarjev, pekovskih delavcev, industrijskih delavcev, grafičarjev, mešanih strok v Nabrežini, Devinu, Zgoniku, mešanih strok za občino Trst, ter mešane stroke za občino Repentabor. Tu naj omenimo še podporo, ki jo je nudil Akcijski odbor pri ustanovitvi Kmečke zveze.

Tovariši delegati, vsak pošten delavec mora priznati, da ima vse naše delovanje edini namen, obnoviti razredne sindikate, ki so izraz potrebe delavcev po enotnosti in borbi za dostojno življenje. Torej ne birokratičen, korporativen, sektaški, nacionalistični ali klerikalni sindikat, ki so vsi ti podrejeni koristim, tujim, veliki večini tržaških delavcev, in ki so v službi strank in držav. Takih sindikatov ne potrebujejo tržaški delavci; taki sindikati ne morejo braniti koristi vseh delavcev, štiti svobode ljudi in podpirati borbe za dosego pravičnega nagrajevanja delavcev.

Sindikati, ki ga mi obnavljamo v Trstu, mora temeljiti na enotnih pogojih, ki izhajajo iz skupnih koristi delavcev. Ustanovljamo dejansko demokratičen sindikat, nujno potreben sindikat ob aktivni udeležbi delavcev, sindikat, ki ga vodijo delavci sami na temelju njihovih sklepov in ki deluje v skladu s stvarnostjo, razredni sindikat, ki vedno sledi razvoju političnega položaja v svetu, ki določa svojo linijo in svoje delovanje na podlagi stvarnega položaja Tržaškega ozemlja, ne da bi pri tem zanemarjal, nasprotno upošteva položaj v italijanski republiki in vpliv, ki ga ima ta za življenjske in borbene pogoje v Trstu.

Delo v Istrskem okrožju

Tovariši delegati, Akcijski sindikalni odbor je in bo deloval proti vsakemu sektaškemu ter šovinističnemu pojavu, proti vsaki nestrpnosti in političnemu tlačenju; proti hinavščini v sindikalnem gibanju, boril se bo za spoštovanje narodnostnih pravic delavcev, za konkretno enakopravnost delavcev različnih narodnosti, proti politični liniji, ki temelji na prevari in na utvarah, kajti, kakor hitro delavci to prevaro razkrinkajo in spoznajo, zasovražijo in zapustijo sindikat.

Tovariši delegati, tovariši delavci, Akcijski sindikalni odbor je teritorialni odbor in je zato deloval na liniji obnove razrednih sindikatov v teritorialnem merilu. Zato bomo danes ustanovili Zvezo za celotno ozemlje. Med delavci cone A in cone B obstajajo koristi splošnega značaja, vezi solidarnosti in skupnih težanj, ki zahtevajo sindikalno koordinacijo med obeh conama, kljub različnim pogojem, ki obstajajo v obeh tržaških conah, kljub nujnim različnim linijama in različnim metodama sindikalne borbe. In prav Zveza Enotnih razrednih sindikatov za Tržaško ozemlje, bo zadostila tem zahtevam. Izkušnja in solidarnost delavcev Istrskega okrožja bosta resnično vedno pozitivni in poučljivi za uspešno borbo delavcev cone A. Primer konkretne in uspešne solidarnosti delavcev Istrskega okrožja s tržaškimi delavci so istrski delavci pokazali ob tako imenovani februarski stavki lanskega leta. Da nam bo važnost te organizacijske enotnosti še bolj jasna, moramo podčrtati še sledeče: medtem ko delavci cone A šele obnavljajo svoje borbene sindikate in živijo v takšnih gospodarskih in socialnih pogojih, ki jih ne moremo primerjati niti z najtežjimi časi, je sindikalna organizacija v jugoslovanski coni STO ostala neokrnjena. Sindikalni in socialni položaj delavcev Istrskega okrožja nam pojasnjujejo naslednja dejstva in načela, ki iz teh dejstev izhajajo.

V preteklih dveh letih so se okrožni sindikati trudili, da

bi dvignili razvoj proizvodnje, da bi uvedli norme in sistematizacijo napravljanja, da bi se morala vodstva podjetij posvetovati z delavci o strokovno tehničnih problemih, da bi uvedli napredno ravnanje z delovno miadino, za pravilno delovno disciplino, za štednjo in pravilno izkoriščanje surovin, za redno živilsko preskrbo delavcev na podlagi določenih količin, za izboljšanje in razvoj menz in prehrane, za higiensko zaščito, za zdravniško pomoč bolnim in njihovim svojcem, za pravico in obveznost dopusta, za dvig ljudske prosvete, za ideološko politični dvig vseh delavcev, za uvedbo in razvoj študijskih, kulturnih in čitalniških skupin, proti nepismenosti, za pomoč in konstruktivno kritiko delovanja ljudske oblasti, za uresničenje planskih načrtov, zato da vsi delavci priznajo upravičenost socialistične parole «Kdor več daje skupnosti, ta naj tudi več od nje prejme», za planiranje proizvodnje, za znanstveno organizacijo dela na podlagi večjega razvoja socialističnega znanja itd. Zavednost delavcev Istrskega okrožja dokazuje tudi velika množina prostovoljnega in udarniškega dela. Ta zavest se izraža tudi v konkretnem organizacijskem stanju in ustroju. Okrožni sindikati predstavljajo enotno organizacijo delavskega razreda, temeljijo na demokratičnem centralizmu, na sindikalni prostovoljni disciplini. Zgrajeni so na podlagi modernega industrijskega načela in na podlagi sindikalne podružnice na delovnem mestu (bivši tovarniški odbori v Trstu).

Več podružnic sindikalne kategorije sestavlja določeni sindikat. Volitve so tajne, sindikalni organi se odlikujejo po tem, da grede od sindikalnih skupin, do odborov odelkov in sindikalnih podružnic, okrajnih odborov, sindikalnih svetov ter okrožnega odbora, ki se bo po kongresu spremenil v okrožno tajništvo zveze razrednih sindikatov.

V Istrskem okrožju je 145 sindikalnih podružnic, 2 okrajna sindikalna odbora kategorije, dva okrajna sindikalna sveta ter okrožni odbor. V okrožju je od približno 11.000 zaposlenih delavcev (vsi delavci so namreč zaposleni) 10.500 organiziranih v sindikatih, to je 96,2 odst. skupnega števila delavcev. Vsi večanjeni plačujejo redno in prostovoljno članarino razen redkih izjem.

Sindikati ter njihovi odnosi z oblastjo v borbi za odpravo brezposelnosti. S sodelovanjem sindikatov z ljudsko oblastjo, je bila popolnoma odpravljena brezposelnost, in še več: veliko je povpraševanje po delovni sili, ki je ni mogoče vedno najti.

V Istrskem okrožju imajo sindikati še drugo važno nalogo in sicer, izvolitev delovnih svetov. V najvažnejših industrijskih kompleksih, v večjih obratih, so prevzeli delavci neposredno upravo tovarn po delavskih svetih. Tu imajo sindikati zelo važno nalogo: razviti je treba namreč delovanje s katerim je omogočeno delavcem, da premagajo prve težave v njihovi novi vlogi dejanskih voditeljev lastnega obrata in proizvodnje.

Sindikalno delovanje je težilo v teh dveh letih za tem, da dvignejo življenjsko raven delavcev v okrožju s pravilno in večjo razdelitvijo predmetov široke potrošnje, s popusti za delavce. Tako je bilo razdeljenih delavcem in njihovim družinam brezplačno mnogo življenjskih potrebščin v vrednosti več desetlin milijonov. Razdeljenih je bilo 832 radioaparatur, 228 štedilnikov, 139 spalnih sob, 17.000 parov čevljev, 60.000 m platna za delovne obleke, 70.000 stotov drv in več drugega materiala. V socialnem skrbstvu je razvil sindikat veliko dejavnost. Sindikat je tudi ustanovil v Istrskem okrožju počitniški dom, ki lahko sprejme v vsaki izmenj po 130 delavcev. Sporazumno s sindikati Slovenije so ta dom dali na razpolago delavcem Slovenije, ki si želijo morja. Sindikat Slovenije pa so dali v zameno na razpolago delavcem iz Istrskega okrožja več mest v

gorških počitniških domovih: v Goržu Martuljku, v Bofinju in na Bledu. Tu je več sto delavcev dobilo brezplačno mesto na stroške sindikalne organizacije, medtem ko so bili deležni vsi drugi 75 odst. popusta. Isti popust velja tudi na vseh prevoznih sredstvih za vse delavce, ki se vračajo k svojim družinam, da prebijejo dopust.

Na prosvetnem poprišču si je sindikalna organizacija prizadevala, da bi dvignila ideološko raven delovnih množic in v ta namen je organizirala štiri brezplačne sindikalne tečaje, ki so trajali od 50 do 120 dni s 136 udeleženci obeh spolov in po večini italijanske narodnosti. Tako ustanovljajo večje sindikalne podružnice čitalnice in knjižnice in večina večjih sindikalnih podružnic ima svojo lastno umetniško skupino. Ravno tako je bilo več tečajev za odpravo nepismenosti ali delne nepismenosti, za strokovno usposobljenost in več izpolnjevalnih tečajev.

Tudi razširjenju športa je sindikalno vodstvo posvetilo veliko pažnjo. Vse večje podružnice imajo športne skupine (nogometno, za odbojko, košarko, itd.). Na ekskurzionističnem področju so se udeležile množice delavcev na stotine izletov in obiskov po Jugoslaviji ter se je na ta način utrudila solidarnost in razvila izkušnja med delavci.

Drugi koristi bodo delavci Istrskega okrožja deležni, ko bodo neposredno sodelovali pri vodstvu gospodarskih podjetij, utrdili sindikalno organizacijo in njen demokratični značaj s skupščinami vseh sindikalnih organizacij (odborov odelkov, sindikalnih podružnic, okrajnih odborov kategorij, okrajnih sindikalnih svetov in okrožnega sindikalnega odbora); z novo finančno politiko na osnovi določb okrožnega odbora, s proučevanjem izvršenega dela iz leta 1950, s sodelovanjem pri izvajanju načrtov.

Razredni sindikati Istrskega okrožja so podprli mednarodno sindikalno gibanje. Pokazali so na otipljiv način svojo solidarnost s tržaškimi delavci ob času februarske stavke 1950 s tem, da so jim poslali živež v vrednosti več milijonov dinarjev.

Ker predstavlja sindikalna organizacija v Istrskem okrožju množično organizacijo delavskega razreda ki ima oblast v svojih rokah in jo vodi v korist vsega ljudstva ter je aktivizirala za izvajanje svojih nalog delavce in uradnike in vseh gospodarskih državno-upravnih področjih ter na socialnem in političnem torišču, je sindikat šola za upravnike in voditelje, je vir kadrov, ki jih potrebuje gospodarstvo ter aparat ljudske oblasti. Naloga sindikata je torej, da vzgaja delavski razred v duhu marksizma-leninizma, da ustvari in razvija socialistično zavest med delavstvom in uradništvom, da v di borbo delavcev za večjo proizvodnjo, za razvoj proizvodnih sil, za pravilni odnos delavskega razreda do dela za socialistično tekmovanje, za udarniško delo, za racionalizacijo, novatorstvo ter izume. Sindikat pospešuje delovno disciplino, izboljšanje delovne kvalitete, štednjo in zaščito ljudske imovine.

Razredni sindikati jugoslovanske cone STO-ja imajo tudi nalogo, da vzgajajo delavce v vedno večjem razumevanju splošnih vprašanj mednarodnega delavskega razreda, v borbi za razkrinkavanje vojnih hujšakcev proti raznim oblikam imperialističnega delovanja. Sindikalna organizacija Istrskega okrožja razvija delavsko zavest, v borbi za socialistično izgradnjo v coni in tako krepi tudi enotnost delavcev in kmetov, Italijanov, Slovencev in Hrvatov. S tem, da utrjujejo ljudsko oblast da podpirajo demokratične sile v coni A, da nudijo svojo pomoč tržaškim delavcem, izpolnjujejo delavci Istrskega okrožja, organizirani v Enotnih sindikatih, svojo dolžnost kot zavedni delavci, v zgodovinskem poslanstvu proletariata.

Osnovna načelna stališča ERS do vseh perečih vprašanj

Tovariši, med našo borbo, tu na tem kongresu, ter pri bodočem razvoju naše akcije, moramo vsaj v glavnem natančno označiti našo politiko, politiko sindikalne zveze, katero ustanovljamo do sledečih vprašanj: a) stališče in odnos do oblasti v obeh conah Tržaškega ozemlja; b) stališče do ustanov, ki jih je postavila ZVU in ki se bavijo s sindikalnimi vprašanji (urad za delo — komisije — ERP plan, urad za izračunavanje živ-

ljenjskih stroškov, ustanov za zaščito in podporo itd.); c) odnos in stališče do obstoječih sindikalnih organizacij v anglo-ameriški coni STO-ja; d) stališče do pomoči ERP; e) stališče do vedno bolj tesnih gospodarskih vezi Trsta z Italijo, z italijanskimi poldržavnimi ustanovami, v zvezi s postopnim političnim podrejevanjem tržaškega ljudstva; f) stališče do sindikalnih zakonov, ki se pripravljajo v Italiji in s katerimi bodo lahko imeli kmalu

opravi tržaški delavci in sindikati; g) stališče do sindikalnih organizacij v Italiji; h) stališče in mnenje Zveze glede vprašanja notranjih komisij in tovarniških odborov; l) stališče do upravnih odborov.

Našteta vprašanja so velikega pomena. Vsaka sindikalna delavska organizacija mora izraziti svoje mišljenje ter določiti svoje namene in svoje stališče do teh vprašanj. Res je, da mnoga od teh vprašanj ne zahtevajo že vnaprej določenega stališča, temveč tako ravnanje, ki je v skladu s danimi pogoji. Na nekatera izmed teh vprašanj smo že odgovorili ob raznih drugih prilikah. Kljub temu bi bilo koristno, da bi razpravljali, tovariši delegati o teh vprašanjih ter izrazili svoje mnenje in mišljenje. V imenu Akcijskega sindikalnega odbora bi lahko odgovorili na omenjena vprašanja takole: Odnos do oblasti: Po svojih tajništvih v obeh covah bo navezala Zveza s pristojnimi oblastmi, vse potrebne stike za izvedbo svojih sindikalnih nalog. Podprla bo vsako pobudo oblasti v coni A, ki bo resnično koristna delovnemu ljudstvu. Sprejela in zahtevala bo udeležbo, ustrežno z danimi pogoji, pri vseh ukrepih oblasti, ki se tičejo sindikalnih vprašanj delavcev. V Istrskem okrožju se bo udeležilo tajništvo Zveze vseh akcij, ki jih bo podvzela ljudska oblast in ki bodo imele namen utrditi, razviti ter izpopolniti na splošno gospodarski položaj okrožja v socialističnem smislu.

Stališče do ustanov, ki jih je postavila ZVU kot so urad za delo, planske komisije ERP, urad za izračunavanje življenjskih stroškov, urad za cene, socialno skrbstvo, podpore itd.: Z ozirom na izrecno socialni značaj, ki ga imajo omenjene ustanove in ki zadeva vse delovno ljudstvo, se postavlja Zveza na stališče, da morajo biti v vseh teh ustanovah, od urada za delo do odbora za določanje cen, predstavniki sindikalnih organizacij.

Stališče do obstoječih sindikalnih organizacij v Trstu (Delavske zbornice in ES): Konfederacija razrednih sindikatov razvija svoje delovanje v korist vseh delavcev. Razredni sindikati upoštevajo vedno objektivno stvarnost in po tej uravnavajo svoje delovanje. Tako do ES, kot do ZD, se razredni sindikati ne bodo ravnali na podlagi predsodkov, temveč na osnovi sindikalnih dejstev, ki zadevajo vse delavce. V svojem sindikalnem delovanju se bo posluževala razredna Zveza vedno načela, da je velike koristi za delavce, v konkretnem primeru sindikalnega položaja v Trstu, da se vse sindikalne akcije določajo sporazumno med vsemi obstoječimi organizacijama.

Pomoč ERP

Stališče do pomoči ERP: Tržaške delavske množice morajo po predstavnih svojih sindikalnih organizacij sodelovati pri upravljanju in razdeljevanju sklada ERP. Delavci, ki predstavljajo aktivne sile mesta, imajo pravico in dolžnost, da sodelujejo pri pravilni in demokratični uporabi ERP-ovega sklada, da ne bi ta služil le koristim maloštevilnih skupin meščanov, ali pa da bi se uporabljal za dela, ki niso vedno splošne koristi. Skladi ERP morajo biti razdeljeni tako, da se z njihovo pomočjo izboljšajo pogoji delovnega ljudstva te cone in da se rešijo zlasti naslednja vprašanja: gradnja ljudskih hiš, obnova najnujnejše trgovske mornarice tržaškega pomorskega področja in zlasti ladij, ki bi vršile linijsko službo s pristankom v pristanišču. Če bodo sklad ERP-a upravljali in pravilno razdeljevali ob soudeležbi delovnega ljudstva cone A, potem bo ta v interesu tržaških proizvajalnih sil in bo s tem izgubil oblike in monopolistični značaj gospodarskega in političnega zasluževanja, ki ga je doslej kazal v Trstu, Italiji in v drugih deželah.

Stiki z Italijo

Stališče do stikov Trsta z Italijo in njenimi državnimi in poldržavnimi ustanovami: Zveza meni, da vrsta gospodarskih ter birokratičnih vezi, ki so jih postavili med Trstom in Italijo, duši življenje in razvoj tržaškega gospodarstva. Cim bolj se ti odnosi množijo, tem bolj dokazujejo tipično težnjo monopolističnih odnosov.

Omenjeni odnosi in njih glavne značilnosti stremijo nujno za tem, da zmanjšajo pomen tržaškega gospodarstva in ga postavijo v ozek okvir, da lahko z njim tako koristijo le tujim koristim. Zaradi teh odnosov se tržaško gospodarstvo postopoma spreminja v navadni privesek italijanskega gospodarstva, kar povzroča seveda veliko škodo glavnim interesom mesta samega; ti odnosi končno resno ovirajo Trst, da bi s svojimi že prizanimi zmoglostmi, vršil važno politično-gospodarsko funkcijo.

Zveza razrednih sindikatov stoji na stališču, da mora Trst svobodno in neomejeno razvijati svoje delovanje na vseh pod-

ročjih ter voditi na ta način svojo lastno gospodarsko politiko. Potrebno je zato izpremeniti dosedanje oblike večine teh gospodarskih vezi z Italijo in sicer na ta način, da se tržaško gospodarstvo sprosti vseh ovir, ki zaslužujejo politično mesto in njegove prebivalce.

Stališče do sindikalnih zakonov, ki jih pripravljajo v Italiji: Razrednega sindikata ne sme oklepiti nobena državna ali korporativna vez; biti mora svoboden v svojem sindikalnem delovanju. Zato ne more sprejeti ter bo celo pobijal pojave sindikalnega monopola ene ali druge organizacije, monopola, ki vodi neizogibno v birokratizacijo sindikata in korporativizem, v državni sindikalizem.

Pravica do stavke

Glede pravice do stavke: Zveza poudarja, da imajo brez izjeme vse kategorije delavcev pravico stavkati. Izkušnje iz zgodovine nas uče, da postaja omejevanje te pravice, v praksi zakonodajalca in izvršilne državne oblasti, stvar sama ne le izjema, temveč splošno načelo. Argument, ki trdi, da morajo biti oproščeni stavke vsi javni uslužbenci, češ da take stavke škodujejo skupnim interesom, ne more biti sprejemljiv; spreminjanje individualnega kapitalizma v državni kapitalizem je povzročilo, da se je spremenil večji del privatnih podjetij v podjetja, ki imajo javni ali poljavni značaj. Zato mora veljati pravica do stavke za vse delavce; odbiti je treba vsak legalni poizkus, katerega namen bi bil delati razliko med politično in gospodarsko stavko.

Delovne pogodbe

Glede delovnih pogodb smatra Zveza, da morajo o teh sklepati popolnoma prostovoljno in da morajo imeti te privatni značaj. Delovno pogodbo morajo spoštovati ne samo sindikalne organizacije, ki so sodelovale pri sklepanju, temveč tudi tisti, ki niso organizirani in ki niso sodelovali pri pogajanjih. Treba je z vso odločnosti preprečiti industrijcem vsak poizkus kršitve obveznosti, ki so jih sprejeli v že sklenjenih podpisanih ali nepodpisanih pogodbah, ki veljajo za večji del delodajalcev in delavcev. Pogodba mora biti sklenjena ob navzočnosti vseh priznanih sindikatov, kajti le v tem primeru bo imela širšo veljavo in bo tudi dejansko spoštovana. Zveza nasprotuje načelu kolektivne pogodbe, ki ima značaj pogodbe in javnopravnega akta. Take pogodbe ustvarjajo lahko samo pogoje za sindikalne oblike fašističnega kova.

Članarina

Vprašanje sindikalne članarine: Zveza razrednih sindikatov smatra, da mora biti članarina prostovoljna in v višini, ki jo določijo delavci sami v svojih sindikalnih kategorijah. Zveza se pa ob enem stringa s tem, da odteguje sindikalni prispevek delodajalec, če je za to prejel predhodno pooblastilo delavcev.

Odnos do ostalih sindikalnih organizacij

Odnos do raznih italijanskih sindikalnih organizacij (CGIL, UIL, CIGL): Pri svojem sindikalnem delovanju, bo imela Zveza razrednih sindikatov za Tržaško ozemlje mogoče potrebo stikov z navedenimi sindikalnimi organizacijami, potrebo, da v konkretnih in določenih vprašanjih vzporedi tudi sindikalno delovanje, ki ima namen doseči in zaščititi gotove koristi delavcev, vključenih v Zvezi razrednih sindikatov, in obratno.

Notranje komisije in tovarniški odbori

Stališče Zveze do vprašanja notranjih komisij in tovarniških odborov: Razredni sindikati so za to, da tovarniški odbori ostanejo ter se okrepijo; ti odbori predstavljajo za delavce v

Trstu večjo pridobitev kot pa notranje komisije, ker so lahko ti v svojem delovanju mnogo bolj uspešne in ker predstavljajo na delovnem mestu moč sindikalne podružnice. Notranja komisija ni specifično sindikalni organizem. Prav z ustanovitvijo notranjih komisij je bil sindikat pogodbeno izrinen iz tovarn. Tovarniški odbor pa, in to dokazujejo važne izkušnje v Trstu, ni samo dejansko, temveč tudi po vseh pravicah sindikalna organizacija na delovnem mestu, ki ima vse pomembnejše funkcije in pravice, kot jih pa imajo notranje komisije. Zato se izreka Zveza za sindikalno akcijo, katere naloga bo obnoviti na angloameriškem področju STO-ja sporazum z dne 2. avgusta 1948, ki ga industriji nočejo več priznati ker odgovarja njihovim interesom mnogo bolj uveljavitev tudi na našem ozemlju določb o ustanovitvi notranjih komisij, ki delujejo že v Italiji.

Upravni odbori

Stališče do upravnih odborov: Povsem aktualen je problem nujnosti, da delavski razred sam vodi obrate. Danes ne moremo več smatrati tovarne kot privatno ustanovo; z njenim obstojem je namreč povezan obstoj tisoč in tisoč družin. Delavci morajo sodelovati pri nadzorovanju tovarne in pri njenem

upravljanju; to je njihova največja pravica. Velike važnosti za ves delavski razred, so novi ukrepi v Jugoslaviji, s pomočjo katerih upravljajo tovarne in obrate neposredno delavci sami. V Franciji, Italiji in v drugih deželah se vodi borba za bistveno spremembo značaja, pomena in ciljev sedanjih upravnih odborov. Tudi v zapadni Nemčiji se borijo delavci, da bi spremenili sedanji način sodelovanja v upravljanju v neposredno upravljanje, tehnično sodelovanje pa v dejansko soupravljanje proizvodnega obrata. Zveza razrednih sindikatov poudarja zato potrebo, da sodelujejo pri upravljanju vseh tržaških industrijskih obratov tudi tržaški delavci, ki imajo že nekaj izkušenj pri upravljanju tovarn. Upravni odbor mora postati pozitiven organ v službi delavcev.

Rekli smo in poudarjamo ponovno, da predstavlja današnji kongres le obdobje v borbi, ki se razvija, zato ne sme biti Zveza, ki jo mi ustanovljamo vezana v mrtva programatična pravila. To pa seveda ne pomeni, da ne bi danes, na tem kongresu, navedli vsaj glavne namene in cilje novoustanovljene Zveze, namene, ki predstavljajo in vsebujejo glavne in najnujnejše potrebe delavskih množic, katere vedno poudarjajo tudi Sindikalni akcijski odbor in obnovljeni sindikati raznih kategorij v coni A in katere končno vsebujeta deloma tudi uvod statuta in proglaša za kongres.

Glavni cilji sindikalne borbe

Na osnovi splošnih načel statuta, ki jih bo odobril kongres, bo okrogno tajništvo Zveze vodilo sindikalno borbo za uresničitev zahtev gospodarskega in sindikalnega značaja, katere smo že v našem poročilu poudarili.

Na angloameriškem področju ne bo zavzela Zveza sektaškega stališča do tukaj obstoječih sindikalnih organizacij, temveč bo usmerila svoje delovanje tako, da doseže skupno akcijo vseh organizacij na podlagi sledečih ciljev: a) dejanske zapore nad odpušči; b) uvedba 40 urnega delovnega urnika za vse delavce; c) preprečitev kakršne koli likvidacije raznih obratov, ker smatra to za protisocialno dejanje; d) izvedba načrta za konstruktivna javna dela, ki naj ga izdelajo ustanove, Zaveznika vojaška uprava in sindikalne organizacije; e) intervencija pri odgovornih konskih upravnih organih z namenom, da se doseže politika, ki naj pospeši nakazila za nova naročila za naše ladjedelnice, tovarne ter pristanišče, politika usmerjena v vse strani; f) odločna obsodba sedanjega gospodarskega položaja, v katerem živijo delavci ter zahteva po določenih izboljšanih mezd ter plač, upoštevajoč dejstvo, da so vsi odgovorni organi priznali, da predstavlja 60.000 lir mesečne plače življenjski minimum za srednjo družino; g) sprememba načel, ki tvorijo premično lestvico in njena organično-dinamična obnovev, s pomočjo katere bo možno takoj ugotoviti objektivne spremembe življenjskih pogojev; h) akcija v korist in pomoč brezposelnim, katerih podpore naj bodo podvojene; i) skupna in odločna sindikalna akcija pri vseh odgovornih oblasteh z namenom, da se doseže trikratno povišanje sedanje pokojnine vsem upokojujencem socialnega skrbstva, kot je bilo storjeno že za pomorščake; j) kontrola sindikalnih organizacij pri nameščanju delovne sile; kontrola nad zdravstvenimi ustanovami socialnega skrbstva; k) nastavitve uradnikov-dnevničarjev za stalne uradnike; l) sindikalna akcija, ki ima namen rešiti težak položaj delovne mladine; Zveza smatra namreč borbo za izboljšanje položaja mladine eno izmed glavnih nalog sindikalnega delovanja; m) skupna sindikalna akcija pri vladi Italije, ki naj prisili poldržavne ustanove, IRI, FINMARE in druge, da se obvežejo prispevati k obnovi in razvoju industrije ter trgovske mornarice v Trstu.

Tovariši, kot lahko vsakdo vidi, je mnogo zahtev, ki jih bo treba rešiti; to so velike zahteve, bodo rekli malomeščanski mogotci; to je demagogija, bodo rekli glasniki Delavske zbornice in Enotnih sindikatov. Mislimo, da ni delavca v Trstu, ali kjerkoli, ki bi bil pripravljen odreči se najosnovnejšim pravicam, svojemu obstoju samo zato, ker je s svojo borbo zaostal in ker so se sindikalne zahteve medtem nabrale, ter ostale, zaradi nezmožnosti sindikalnih organizacij, še vedno nerešene. Nobeden izmed delavcev ni več pripravljen poslušati podobnega napeva: «To so že stare zahteve, to so zahteve, ki niso več aktualne in za katerih rešitev ne moremo ničesar več storiti itd.». Ne, kriza v sindikalnem gibanju, ki je samo prehodnega značaja, in zavedna ohromitev sindikalnih borb, ne moreta biti vzrok, da bi delavci pustili nerešenih toliko vprašanj. Treba jih je rešiti.

Sama CGIL, oziroma njen tiskovni urad, razširja preko Enotnih sindikatov iz Ul. Monfort, okrožnico, v kateri so navedeni neovrgljivi podatki in številke; v teh podatkih prikazuje revščino delavcev, življenjske pogoje, v katerih so delavci primorani živeti, zaradi nizkih mezd; na drugi strani pa kaže, kolikšen je bil dobiček 67 glavnih industrijskih družb v enem samem letu obratovanja. Te družbe so zaslužile 111 milijard in pol, to se pravi približno 30 milijard več, kot pa preteklo leto. Prepričani smo, da ni ta okrožnica CGIL, ki so jo razširili med tržaške delavce, demagoški dokument, temveč konkreten primer in zgled težkih razlik, ki obstajajo med plačami delavcev in življenjskimi stroški, med revščino delavcev ter bogatvom kapitalistov Trsta, Italije itd.

Sindikalni akcijski odbor in tržaški delavci se ne morejo strinjati s tem, da svobodni sindikat italijanske republike in za njih tržaška Delavska zbornica, navajajo v borbenem programu za leto 1951 med problemi, ki jih je treba rešiti, razširitev ukrepa o prilagoditvah plač najvišjim kategorijam, nov kriterij za izvolitev notranjih komisij, izboljšanje obsejnih delovnih pogodb, izboljšanje načel premične lestvice. To so samo drobtinice, za katere bi se morali delavci Italije in Trsta «boriti»; boriti bi se torej morali za normalizacijo «sedanjega» gospodarskega in normativnega položaja velike množice delav-

sev Trsta in Italije. To pa je popolnoma nemogoče.

Tovariši delegati, da bi enotna sindikalna akcija dala pozitivne uspehe je potrebno, da se temelji razvijajo na osnovi avtonomne krajevne borbe, ki mora biti poživljena s tukajšnjimi činitelji življenjske ravni, življenjskih stroškov, dejanskih pogojev delavcev, njihove sindikalne tradicije itd. Prepričani smo, da bodo sindikalne organizacije lahko vodile to borbo le, če se bodo otresle škodljivih predsodkov in pridržkov in če bodo začele borbo res z iskrenimi nameni. Ti pogoji so neobhodno potrebni, če hočemo resnično prebuditi delavsko zavest, če hočemo ponovno mobilizirati še malodušne delavske množice, če hočemo v njih zbuditi zavest, da predstavljajo veliko silo, ki jo je mogoče uresničiti, silo, ki lahko ponovno povede sindikalno borbo do uresničitve glavnih in nujnih zahtev in ki lahko uspe v vseh sindikalnih borbah.

Na podlagi dejanj, skupnega delovnega načrta in uresničenih nalog, ki so si jih sindikalne organizacije, zveste svojim delovnim načrtom zadale, bo lahko delavstvo izreklo svojo oceno.

Drugi neobhodno potreben pogoj, ki bo pripomogel k temu, da dobijo delavci ponovno zaupanje v svojo moč in da se končno odločijo aktivno udeležiti se sindikalnega življenja je, priznanje enakopravnosti med delavci ter spoštovanje njihove narodnosti; tretji pogoj za trdno in uspešno sindikalno delovanje, katerega naloga je doseči izboljšanje sedanjega težkega gospodarskega položaja delavcev, je priznanje ter praktična izvedba solidarnosti med delavci obeh con Tržaškega ozemlja.

To so smernice sindikalnega akcijskega odbora, to so smernice in program razrednih sindikatov. Sindikalni akcijski odbor bo nadaljeval svojo borbo, dokler ne bodo delavci Tržaškega ozemlja obnovili svoje sindikalne razredne organizacije ter si pridobili izgubljene položaje in svojo pot nadaljevali.

Tovariši delegati, prepričani smo, da tolmačimo vašo željo, če naslovimo s tega kongresa poziv in pozdrav vsem delavcem brez izjeme; industrijskim delavcem, ženam-delavkam, delavski mladini, tržaškim pristaniškim delavcem iz tovarn Arrigoni in Ampelea iz Izole, tovarišem Edilita v Kopru, delavcem kolektivov iz mest Istrskega okrožja, kraškim kmetom ter solinarjem iz Pirana, Sečjol in Strunjana, delavcem v ladjedelnici «Rdeča hiša», pomorščakom in ribičem v coni B, z eno besedo vsem delavskim množicam Tržaškega ozemlja.

Poziv vsem delavcem, naj smatrajo ta kongres kot potrebno in pozitivno dejanje, ki je važno za ves delavski razred Tržaškega ozemlja, ne glede na politično ali ideološko prepričanje, na narodnost ali poklice posameznikov.

Poziv delavcem na Tržaškem ozemlju, naj se potrudijo oceniti sindikalni položaj in politiko s potrebnim realizmom, naj se potrudijo razumeti razvoj dogodkov ter jih označiti z njihovim pravim imenom; le tako bo ta obnovitveni kongres predstavljal «polaganje» temeljev, na katerih bodo delavci Tržaškega ozemlja ponovno zgradili svojo sindikalno organizacijo v obrambo svojih neposrednih koristi in za borbo za dosego popolne socialne svobode.

Novi izvršilni odbor ERS

Predsednik Zveze ERS za Tržaško ozemlje: Bortolo Petronio.

Podpredsednika: Edo Zerjal in Mario Maglica.

Za člane izvršilnega odbora so bili izvoljeni sledeči tovariši: Milo Gregorovič, Edo Dolenc, Ivan Turkovič, Nicolo Chicco, Ivan Ulieni, Egidij Cepak, Karlo Drašič, Jože Umek, Giordano Luxa in Lipovec Franc-Tine.

V tajništvo jugoslovanskega področja STO so bili imenovani tovariši Edo Dolenc, Edo Zerjal in Milo Gregorovič, s tajništvo za anglo-ameriško področje pa tovariši Bortolo Petronio, Giordano Luxa, Ivan Ulieni, Mario Maglica, in Lipovec Franc-Tine.

Glavni odbor Zveze ERS

Agarinis Nazario - Kmet; Caharija Avgust - cinkograf; Chicco Nicolo - delavec; Colja Srečko - Klesar; Cuccoli Giovanni - uslužbenec Acegat; Dolenc Edo - pekovski delavec; Drašič Karel - delavec; Filippi Francesca - delavka; Gabrovec Ivan - delavec; Gregorič Milo - livar; Hreščak Dušan - novinar; Iskra Ivan - delavec; Larisch Giordano - delavec; Luxa Giordano - delavec; Maglica Mario - delavec; Muzenič Giordano - kmet; Lipovec Franc - delavec; Albi Livio - pristaniški delavec; Pozzecco Bruno - delavec; Pišot Rado - mizar; Petronio Bortolo - pomorščak; Pernarčič Ludvik - pristaniški delavec; Franza Anton - delavec; Reschitz Alma - uradnica; Sterle Gioachino - delavec; Turkovič Ivan - kmet; Umek Jože - profesor; Ulieni Giovanni - pekovski delavec; Vitez Srečko - knjižgovez; Zerjal Edo - mizar.

Člani nadzornega odbora:

Molinari Giuseppe, Zerjal Ermano, Cattonaro Ervino, Peric Guerrino.